

ДАСТГОҲИ ИҶРОИЯИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ «КИТОБХОНАИ МИЛЛӢ»

ҲИСОБОТ ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ
«КИТОБХОНАИ МИЛЛӢ»-И ДАСТГОҲИ ИҶРОИЯИ ПРЕЗИДЕНТИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР СОЛИ 2022

ДУШАНБЕ-2023

ҲИСОБОТ ДАР БОРАИ ФАЪОЛИЯТИ МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ
«КИТОБХОНАИ МИЛЛӢ»-И ДАСТГОҲИ ИҶРОИЯИ ПРЕЗИДЕНТИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ДАР СОЛИ 2022

1. МУҚАДДИМА
2. ҲИСОБОТИ КАДРӢ
3. ТАКМИЛ ВА КОРКАРДИ АДАБИЁТ
4. КОРҲОИ ИЛМӢ – ТАҲҚИҚОТӢ
5. ФАЪОЛИЯТИ БИБЛИОГРАФИИ ШУЪБАҲО ВА ТАҲИЯИ
ДАСТУРҲО
6. ТАКМИЛИ ИХТИСОС
7. ХИЗМАТРАСОНӢ БА ХОНАНДАГОН
8. РОБИТАҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ КИТОБХОНА
9. ҶОРАБИНИҲОИ ФАРҲАНГӢ ДАР КИТОБХОНА
10. ФАЪОЛИЯТИ БАХШҲОИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИКӢ,
КОММУНАЛӢ, ХОҶАГӢ ВА ШУЪБАИ АРКИ
11. НИШОНДИҲАНДАҲОИ АСОСӢ

1. МУҚАДДИМА

Муассисаи давлатии “Китобхонаи миллий”-и Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи Оиннома ва Нақшаи солона барои дар амал татбиқ намудани талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти китобдорӣ», дастуру супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон фаъолияти худро ба роҳ мондааст.

Китобхона ҳамчун объекти дорои арзиши махсуси мероси фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигоҳдорандаи ҳуҷҷатҳо ва бойгонии матбуоти миллий, маркази аҳамияти ҷумҳуриявироштаи илмӣ-таҳқиқотӣ, илмӣ-иттилоотӣ ва фарҳангӣ соли 2022 фаъолияти худро дар самтҳои пуррагардонӣ, ҳифзу нигоҳдории фондҳо, библиографинамоӣ, хизматрасонии китобдорӣ-иттилоотии истифодабарандагон, фаъолияти фарҳангӣ-маърифатӣ, илмӣ, таҳқиқотӣ, методӣ, таъбу нашр, мубодилаи байналмилалии китоб, оmodасозиву интишори осори илмӣ ва дастурҳои методиву библиографӣ ба роҳ монд.

2. ҲИСОБОТИ КАДРӢ

Дар соли 2022 тибқи ҷадвали басти корӣ дар Китобхонаи миллий 28 шӯъба, 4 марказ, 7 бахш, 1 Медиатекаи Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон, 1 бунгоҳи тиббӣ ва ҳайати кормандони техникую ёрирасон фаъолият дошт.

Дар соли сипаришуда **13** нафар корманди Китобхона бо нишони “Аълочии фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон”, 1 нафар “Аълочии матбуоти Тоҷикистон”, 1 нафар “Аълочии маориф ва илми Тоҷикистон” ва 1 нафар бо “Ифтихорнома”-и Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон сарфароз гардонида шуданд. Инчунин, дар арафаи Ҷашни байналмилалӣ Наврӯз, Рӯзи китоб, Истиқлоли давлатии Тоҷикистон кормандони фаъоли Китобхона ва як қатор шахравдон, инчунин ташкилоту муассисаҳо барои ҳамкориҳои судманд дар рушди соҳаи китобдорӣ, дастгириҳои пайваста дар баргузориҳои конференсу семинарҳо, чорабиниҳои гуногуни маърифатӣ-фарҳангӣ, дар маҷмуъ, **124** нафар бо “Ифтихорнома” ва “Сипоснома”-и Китобхонаи миллии сарфароз гардонида шуданд.

Ҳамчунин, ҷиҳати дар амал татбиқ намудани Амри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон №АП-156 аз 03.02.2022 – **35** нафар падару модароне, ки фарзандонашон дар даври ниҳоии Озмуни ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ҷойҳои якум, дуюм ва сеюмро гирифтанд бо “Ифтихорнома”-и Китобхонаи миллии сарфароз гардонида шуданд. Инчунин, **31** нафар кормандони Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои иштироки фаъолона, ҷорӣ намудани тартибу низом, саҳми арзанда дар ташкил ва баргузориҳои даври ниҳоии озмуни мазкур бо “Сипоснома”-и Китобхонаи миллии сарфароз гардонида шуданд.

Мавриди зикр аст, ки бо мақсади табодули таҷриба, омӯзиши таҷрибаи пешқадами фаъолияти китобдории кишварҳои хориҷӣ ва иштирок дар конференсу семинарҳои байналмилалӣ, дар соли сипаришуда **37** нафар корманди Китобхона ба сафарҳои хизматӣ, аз ҷумла, **10** нафар ба Федератсияи Россия, **3** нафар ба Ҷумҳурии Арманистон, **7** нафар ба Ҷумҳурии Узбекистон, **4** нафар ба Ҷумҳурии Ислонд, **2** нафар ба Ҷумҳурии Қазоқистон ва **11** нафар ба шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурии сафарбар карда шуданд.

3. ТАКМИЛ ВА КОРКАРДИ АДАБИЁТ

Дар соли 2022-ум ба фонди Китобхонаи миллии **54308** нусха адабиёт ба маблағи умумии **1148429** сомонӣ **28** дирам ворид карда шуда, мавриди коркард қарор гирифтааст. Аз ҷумла:

№	Китобҳо	Маҷаллаҳо	Нашриях ои давомнок и илмӣ	Диссертатсия	Нота	Диск
2022	36793	2377	264	1174	14	677
2021	24704	1741	111	562	19	126

Ба захираи мубодилавии эҳтиёти **1856** нусха китоб ба маблағи умумии **32671** сомонӣ ва бенавишт дар шӯъбаҳо **36** нусха ба қайд гирифта шудааст.

Кормандони шӯъбаи мақамалгардонии фонд **3824** нусха китоб дар асоси нусхаи ҳатмӣ, **30417** нусха адабиёти тухфашуда аз шахсони алоҳида, **1562** нусха китоб аз сарчашмаҳои гуногун, **468** нусха маҷаллаи обунавӣ, **7836** нусха рӯзномаҳои ҳатмӣ, ҳамчунин **679** нусха китоб аз

сафратхона ва ташкилоти хориҷиро қабул ва ба дафтари бақайдгирӣ сабт кардаанд. Ба китобҳо барга навишта ба шӯъбаҳои дахлдор ирсол намудаанд, ки баргаҳо аз рӯйи таснифоти сол, алифбо ва ҷойи нашр ба танзим дароварда шуда, ба феҳристи фармоишии шӯъба захира карда шудаанд. Инчунин, дар соли ҳисоботӣ ба **37967** нусха адабиёти коркардшуда рамзбандии вижавӣ (часпонидани штрих-код) сурат гирифтааст.

Соли 2022 кормандони шӯъбаи мазкур ҳамчунин **17** адад дафтари инвентариро дубора барқарор карда, **53800** нусха китобро дар асоси дархост ба шахру ноҳияҳои кишвар ирсол намудаанд.

Дар умум ба ҳолати 1-уми январи соли 2023 фонди хизмати Китобхонаи миллӣ аз **3380030** нусха китоб ва дигар маводи ҷопӣ иборат мебошад.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки ҳолати воридшавии китобҳо ва коркарди онҳо дар Муассиса мувофиқи мақсад буда, ба фонди Китобхона нисбат ба соли 2021, **12087** нусха китоб, **636** нусха маҷалла, **612** адад диссертатсия, **551** адад фитта (диск), **326** нусха китоб аз сарчашмаҳои гуногун ва **8661** нусха китоб ҳамчун тухфа аз шахсони алоҳида, бештар ворид гардидааст.

Дар давоми соли сипаришуда тавассути гурӯҳи 45-нафара, ки аз ҳисоби кормандони бахшу шӯъбаҳои Китобхона ташкил гардидааст, дар умум **237462** нусха китоб коркард шуда, **12470** нусхаи он ба шӯъбаи мукамалгардонии фонд барои ворид намудан ба фонди хизмати Китобхона супорида шудааст.

Дар соли ҳисоботӣ кормандони **шуъбаи коркарди адабиёт 35145** номгӯи адабиётро қабул ва коркард намудаанд, ки аз он **13809** нусха бо забони тоҷикӣ, **17821** нусха бо забони русӣ, **1812** нусха ба фонди захираҳои Ҷирасон, **264** нусха бо забони давлатҳои ИДМ ва **264** нусха нашрияҳои давомноки илмӣ мебошанд.

Кормандони шуъба тамоми адабиёти воридгардидаро бо рақами инвентарӣ қабул карда, ба тарзи алифбойи ҷобачо ва барои коркард омода месозанд. Китобҳои тозанаشر ба соҳаҳо ҷудо гардида, аз рӯйи ҷадвали Таснифоти дахгонаи универсалӣ (ТДУ) намоягузорӣ шуда, ба барномаи "ALEPH" ворид карда мешаванд.

Дар ин давра ба миқдори **20030** адад рақамҳои инвентарии китобҳои такрорнаشر дар барғаҳои феҳристи хизматӣ гузаронида шуда, ба шуъбаи феҳристнигорӣ оид ба рақамҳои инвентарӣ, рамзбандӣ (штрих-код) ва соли китобҳо маълумот фиристода шудааст.

Кормандони **шуъбаи феҳристнигорӣ 57052** нусха китобро сабти библиографӣ ва ба барномаи ALEPH ворид кардаанд, ки дар муқоиса ба соли гузашта **10132** нусха камтар мебошад. Ҳамзамон, тибқи талаботи барномаи ALEPH **18000** тасвири электроники библиографии китобҳо шифргузорӣ карда шудааст.

Инчунин, **9141** адад барғаи китобҳои тозанаشر ва **24211** адад рақамҳои инвентарии нусхаҳои иловагӣ аз шуъбаи коркарди адабиёт қабул карда шудааст, ки аз онҳо **5068** адад барғаҳои тозанаشر, **13705** адад рақамҳои инвентарии нусхаҳои иловагӣ ба забони русӣ, **3592** адад барғаҳои тозанаشر, **9570** адад рақамҳои инвентарии нусхаҳои иловагӣ ба

забони тоҷикӣ ва **248** адад баргаҳои тозанашр ба забони халқҳои ИДМ мебошанд.

Дар соли сипаришуда бо сабаби истифодаи зиёд ва таъмирталаб гардидан **4331** нусха китоб таъмиру тармим карда шуда, барои истифодаи дубора ба шуъбаҳои гуногун ирсол шудааст, ки нисбат ба соли қаблӣ **2309** нусха зиёдтар мебошад.

4. КОРҲОИ ИЛМӢ – ТАҲҚИҚОТӢ

Таҳия ва тадвини китоб дар мавзӯҳои гуногун, таҳияи дастурҳои методӣ ва библиографӣ, тарҷума, баргардон, нашри осори арзишманди ниёгон ва анҷом додани пажӯҳишу таҳқиқот дар соҳаи китобу китобдорӣ, яке аз вазифаҳои муҳимми Китобхонаи миллии ба шумор меравад.

Дар самти баргардон, таҳия ва нашри осори арзишманди ниёгон ва ҳамчунин осори илмӣ-таҳқиқотие, ки муҳаққиқони дохилию хориҷӣ оид ба таърих, фарҳанг ва расму оини миллати тоҷик дар давраҳои гуногуни таърихӣ таълиф намудаанд, **Маркази “Тоҷикшиносӣ”** як қатор корхоро ба анҷом расонида истодааст. Аз ҷумла, дар соли 2022 китоби “Саёҳат аз Оренбург ба Бухоро”-и Е.К. Мейендорф дар ҳаҷми 335 саҳифа омода ва барои чоп пешниҳод шудааст. Китоби “Ал-фехрист”-и Ибни Надим аз забони арабӣ дар ҳаҷми 700 саҳифа тарҷума шудааст, ки айни ҳол нусхаи санҷишии он аз чоп баромадааст. Инчунин, китоби “Таърихи форс ва адабиёти он”-и А. Кримский барои чопи нусхаи санҷишӣ пешниҳод шудааст. Китоби “Таърих”-и Ҳеродоти Ҳаликарнаси (китоби 4) аз забони юнонӣ тарҷума шуда, бо пажӯҳиш ва тавзеҳот пурра ба анҷом расидааст.

Илова бар ин, кори тарҷума, таҳрир, баргардон ва ҷамъоварии мавод барои китобҳои “Тасаввуф ва адабиёти тасаввуфӣ”-и Е.Э. Бертелс, китоби “Куруши Кабир”-и Олбер Шондур, китоби “Таърихи Эрони бостон”-и М.М. Дяконов, китоби “Сайёҳат ба Осиёи Миёна”-и Арминий Вамберӣ, асари “Киропедия” (Курушнома)-и Ксенофонт Анабасис, китоби “Таърихи адабиёт (аз Саъдӣ то Ҷомӣ)”-и Эдвард Браун ва китоби пажӯҳишӣ бо номи “Чакан” қисман ба анҷом расидааст. Кор рӯйи китобҳои зикршуда идома дорад. Китоби “Забони қадимтарин ёдгориҳои насли форсӣ”-и Гилберт Лазард низ аз ҷониби корманди шартномавии Марказ аз забони фаронсавӣ тарҷума шудааст.

Мавризи зикр аст, ки китоби “Суғд”, ки дар доираи силсилакитоби “Тоҷнома” (тоҷикон дар масири тамаддун) барои таҳия ва ҷоп пешбинӣ шудааст, дар ду ҷилд таҳия шудааст, вале бо сабаби тақризи манфӣ гирифтани ба ҷоп тавсия нашудааст. Вобаста ба ин, масъулини Маркази “Тоҷикишиносӣ” бояд ҷиҳати бартароф намудани камбудииҳо дар ин самт тадбирҳои ҷиддӣ андешанд.

Маркази “Тоҷикишиносӣ” соли сипаришуда дар баробари дигар корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ инчунин фаъолияти маҳфили фарҳангӣ-маърифатии “Тоҷикишиносӣ”-ро ба роҳ монданд, ки он дар баланд бардоштани ҳисси ҳештаншиносӣ, тақвияти ҳофизаи таърихӣ ва ҷалби мардум ба шинохти миллат нақши муҳим дорад. Кормандони Марказ, ҳамчунин, дар шабакаи интернетии “YouTube” саҳифаи Маркази “Тоҷикишиносӣ”-ро фаъол намудаанд, ки дар он оид ба мавзӯҳои гуногун бо донишмандону муҳаққиқон барнома ва суҳбатҳо таҳия ва пахш мешаванд.

Ҳамин гуна корҳои тарҷума, баргардон ва нашри осор дар давраи ҳисоботӣ инчунин аз ҷониби **Маркази “Забони тоҷикӣ ва омӯзиши забонҳои хориҷӣ”** низ ба анҷом расонида шуданд. Аз ҷумла, китоби «Фарҳанги рӯзи суҳан» пурра баргардон шуда, овонигорию (транскрипсия) таҳрири он идома дорад. Кори баргардон, таҳрири якум, дуюм, сеюм, ҳамчунин навишти шакли калима ба хатти форсӣ ва шакли аслии он (масалан англисӣ, русӣ, фаронсавӣ, арабӣ ва ғ.) низ ба анҷом расидааст. Айни ҳол корҳои техникӣ китоби мазкур идома доранд.

Дар доираи таҳияи ҷилдҳои навбатии “Тоҷнома” (Тоҷикон дар масири тамаддун) тарҷумаи китоби Нина Викторовна Пигулевская “Города Ирана в раннем средневековье” аз забони русӣ аз тарафи кормандони маркази мазкур ба анҷом расонида шудааст.

Дар соли 2022 кормандони шуъбаи **дастхатҳои Шарқ ва китобҳои нодир** тарҷумаи китоби “Синий мулук-ил-арз ва-л-анбиё”-ро аз забони арабӣ пурра анҷом додаанд. Таҳрири китоби мазкур идома дошта, тарҷумаи китоби “**Ниҳоят-ул-ираб фи ахбор-ил-форс ва-л-араб**”, яъне қисмҳое, ки марбут ба таърихи тоҷикон мебошанд, тарҷума шудаанд. Ҳамчунин, китоби “**Таърихи Бухоро, Хуқанд ва Қошғар**”, ки қаблан баргардон шуда буд, омода ва барои чоп пешниҳод шудааст. Баргардони китоби таърихӣ “**Аҳсан-ут-тақосим фи маърифат-ил-ақолим**” аз тарафи кормандони шуъба дар ҳаҷми 30 ҷузъи ҷопӣ ба анҷом расонида шудааст.

Шуъбаи **илмӣ-методӣ ва таҳқиқотӣ** бо мақсади таҳлилу таҳқиқи қонуният ва омилҳои ташаккулу рушди фаъолияти китобдорӣ дар

мамлакат, муайян намудани таҷрибаи пешқадами хизматрасонии китобдорию иттилоотӣ, самтҳои афзалиятнок ва инноватсионии фаъолияти китобхонаҳо фаъолияти худро ба роҳ мондааст.

Соли 2022 кормандони шӯба дар самти омодамоии маводи методиву библиографӣ ва шарҳиҳои дастури таълимӣ-методи **“Усулҳои нигоҳдории фонди китобхонаҳо”**-ро таҳия намуданд, ки он бо теъдоди 100 нусха аз чоп баромад. **“Тақвими ҷашн ва санаҳои муҳимми Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2023”** дар ҳаҷми 281 саҳифа омода ва барои чоп пешниҳод шудааст. Ба муносибати 85-солагии Арбоби ҳунари Тоҷикистон Ҳошим Гадо китобномаи шарҳиҳолию библиографӣ таҳия гардида, барои чоп пешниҳод шудааст. Дастури **“Технологияи иттилоотӣ дар Китобхона”** таҳия гардида, барои тапхир пешниҳод шудааст. **“Донишномаи Китобхонаи миллӣ”** низ бо баъзе тағйиру иловаҳо таҳия гардида, барои чопи нусхаи санҷишӣ пешниҳод шудааст.

Дар соли ҳисоботӣ кормандони шӯба сарчашмаҳо оид ба наشريҳои Китобхонаи миллиро аз солҳои таъсисёбии он то ба имрӯз рӯйхат намуда, барои дар як пойгоҳи маълумотии электронии умумӣ ҷамъоварӣ намудан, омода кардаанд, ки он **4771** номгӯйро ташкил медиҳад. Ҳамзамон, мавод барои дастур дар мавзӯи **«Китобхонаҳои электронӣ»** дар ҳаҷми 50 саҳифа ва дастури методи **“Меъёрҳои кори Китобхонаҳо (этика ва эстетикаи китобдор)”** дар ҳаҷми 10 саҳифа ҷамъоварӣ гардидааст.

а). ИШТИРОК ДАР КОНФЕРЕНСИЯҲО, СИМПОЗИУМҲО,
СЕМИНАРҲОИ ИЛМИИ ҶУМҲУРИЯВӢ ВА БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Дар соли 2022 кормандони Китобхонаи миллий дар конфронсу семинархое, ки дар робита ба соҳаи китобу китобдорӣ дар кишварҳои гуногуни олам ба таври ҳузурӣ ва маҷозӣ (онлайн) ширкат ва суҳанронӣ карданд. Аз ҷумла:

- мастер-класси онлайнӣ таҳти унвони “Истеҳсоли муқоваи локӣ аз таҷрибаи устодони Бухоро”, ки бо ибтикори Маркази минтақавии ИФЛА/ПАК-и Осиёи Марказӣ ва мутахассисони хадамоти мавқуф гузоштан ва тармимкунандаи Донишкадаи шарқшиносӣ ба номи Абурайҳони Берунии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Узбекистон баргузор шуд;

- иштирок ва суҳанронии директори Китобхона Файзализода Ҷ.Х., муовини директор Маҳмудов Г. ва сардори шуъбаи адабиёти кӯдакон ва наврасон Толибова Н. дар онлайн-конфронси байналмилалии илмӣ-амалӣ таҳти унвони “Китобхона, илм, технологияҳо ва роҳҳои рушд”, ки санаҳои 14-17-уми марти соли равон дар баҳши сибирии Академияи илмҳои Россия дар шаҳри Новосибирск баргузор гардид;

- иштирок дар онлайн Форуми байналмилалӣ таҳти унвони “Ҳамкориҳои китобхонаҳо: дастовардҳо ва дурнамои ҳамкориҳои шарикӣ дарозмуддат”;

- иштироки директори Китобхона Файзализода Ҷумахон Хол дар мизи мудаввари байналмилалӣ дар доираи ҷашни 100-солагии Китобхонаи адабиёти хориҷии ба номи М.И. Рудоминои шаҳри Москва;

- иштироки директори Китобхона Файзализода Ҷумахон Хол дар Конфронси байналмилалии Осиёи Марказӣ 2022: захираҳои иттилоотӣ-китобхонаӣ дар илм, маориф, фарҳанг ва тиҷорат;

- иштироки кормандони Китобхона дар намоиши байналмилалии китоби Техрон;

- иштироки кормандони Китобхона дар лоиҳаи нави “Ҳамкориҳои таълимии китобхонаҳои Иттиҳод” дар доираи барномаи сафари кӯтоҳмуддат ба Китобхонаи давлатии Россия намояндагони ҷавони созмонҳои сиёсӣ, ҷамъиятӣ, илмӣ ва тиҷоратии давлатҳои хориҷӣ “Насли нав” дар шаҳри Москва;

- иштироки муовини директор Г. Маҳмудов, кормандони бахши таҳрир ва интишорот ва шуъбаи таъмир ва тармими ҳуҷҷатҳо дар ҷаласаи навбати ИФЛА/ПАК дар Осиеи Марказӣ оид ба таъмир ва тармими ҳуҷҷатҳо, ки ба шакли маҷозӣ баргузор гардид;

- иштирок дар онлайн ҷаласаи бахши абонементи байни китобхонаҳо ва дастрасгардонии ҳуҷҷатҳои Китобхонаи давлатии Русия, ки дар доираи XXV-умин Конфронси солонаи Ассотсиатсияи китобдорони Русия дар шаҳри Петрозаводск таҳти унвони “Китобхонаи 2030: ояндаро имрӯз месозем” баргузор гардид;

- иштирок дар онлайн Форуми байналмилалии “Китобхонаҳои Русия ва Тоҷикистон: таҷриба, иқтидор, стратегияи рушди инноватсионӣ”;

- иштирок дар онлайн конфронси илмӣ-амалӣ таҳти унвони “Таъмини хизматрасонӣ бо воситаи абонементи байни китобхонаҳо ва дастрасии электронии ҳуҷҷатҳо”, ки бо ибтиқори бахши абонементи байни китобхонаҳои Ассотсиатсияи китобхонавии Русия баргузор гардид;

- иштироки муовини директор Г. Маҳмудов дар мизи мудаввар таҳти унвони “Ҳамкориҳои китобхонаҳои назди сарҳадии кишварҳои ИДМ”;

- иштирок дар онлайн телемости Русия-Тоҷикистон бо Китобхонаи адабиёти хориҷӣ ба номи М.И. Рудомино таҳти унвони “Адабиёти муосири рус барои бачагон ва наврасон”;

- иштироки директори Китобхона Файзализода Ҷумахон Хол тариқи маҷозӣ ва Шосаидзода Сафар ва Исломов Амриддин тариқи ҳузурӣ дар Конференсияи байналмилалӣ илмӣ-амалӣ таҳти унвони “Ҳифзи мерос ба хотири ояндаи босубот”, бахшида ба 510-солагии чопи китоб дар Арманистон.

5. ҲАЪОЛИЯТИ БИБЛИОГРАФИИ ШУЪБАҲО ВА ТАҲИЯИ ДАСТУРҲО

Шоёни зикр аст, ки Китобхонаи миллий дар самти таҳия ва чопи дастурҳои методӣ-библиографӣ тадбирҳои заруриро роҳандозӣ намуда, доир ба санаҳои муҳимми таърихӣ ва шахсиятҳои барҷастаи илмӣ-фарҳангӣ дастурҳои библиографиро чоп ва рӯнамоӣ менамояд.

Соли 2022 аз ҷониби кормандони шуъбаи библиографияи миллий дастури библиографияи “Муъмин Қаноат: китобномаи шарҳиҳолӣ” дар ҳаҷми 220 саҳифа, дастури “Шаҳрияи Аҳтамзод: маҷмӯаи мақолаҳо ва китобномаи шарҳиҳолӣ” дар ҳаҷми 130 саҳифа ва дастури “Ваҳдати миллий: китобнома” дар ҳаҷми 624 саҳифа таҳия ва чоп шудааст. Инчунин, дастури “Шоири халқии Тоҷикистон Муҳаммад Ғоиб: китобномаи шарҳиҳолӣ” дар ҳаҷми 270 саҳифа ва “Нависандаи халқии

Тоҷикистон Саттор Турсун: китобномаи шарҳиҳолӣ” дар ҳаҷми 70 саҳифа таҳия гардидааст.

Кормандони шуъба тавассути барномаи «Библиограф» **37528** баргаро ба феҳристи электрони шуъба ворид намудаанд, ки дар муқоиса ба соли гузашта **5090** барга зиёд мебошад. Дар ин муддат ба қуттиҳои феҳристи мураттабии шуъба **29957** барга аз рӯйи соҳаҳо ворид карда шудааст, ки ин шумора низ нисбат ба соли қаблӣ **5051** барга зиёд мебошад.

Ҳайати кормандони **Медиатекаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон** фаъолияти ҳамарӯзаи **Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро**, ки ба беҳтаргардонии сатҳи зиндагии мардум ва таъмини рушди иқтисодию иҷтимоии мамлакат равона гардида, аз баргузори сафарҳои корӣ ба шаҳру ноҳияҳои мамлакат, иштирок дар чорабиниҳои муҳимми сатҳи ҷумҳуриявӣю байналмилалӣ ва ифтиҳои иншооти наву замонавӣ таъйиноти гуногун, сафарҳои расмӣю давлатӣ ба мамолики хориҷӣ, ташрифи сарони дигар кишварҳо ба Тоҷикистон ва машваратҳои корию суҳбатҳо бо намояндагони сохторҳои давлатӣ, иборат аст, аз матбуоти давриву сомонаҳои интернетии дохилӣю хориҷӣ, гирдоварӣ, мавриди таҳқиқ ва библиографинамӯй намуда, ба доираи васеи хонандагон пешниҳод мекунанд.

Соли 2022 кормандони Медиатека дар маҷмӯъ **18249** адад мавод гирдоварӣ намуданд, ки нисбат ба соли гузашта **8002** адад зиёд мебошад.

Инчунин, 89 адад тасвири аналитикии китобҳо ва тасвири библиографии 57 адад рӯзномаву маҷаллаҳо ба анҷом расониданд.

Ҳамчунин, кормандони Медиатека 14984 баргаро аз рӯйи соҳа дар феҳрист ҷобачогузорӣ намуда, 1682 адад мавдро аз шабакаҳои интернетӣ бо забонҳои русӣ, арабӣ ва англисӣ ҷамъоварӣ намудаанд.

Мавриди зикр аст, ки дар соли 2022 аз Кумитаи телевизион ва радиои назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 57 адад филми ҳуҷҷатӣ дар мавзӯи “Солномаи Пешвои миллат” ба муносибати 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз Ҳонаи китоби Тоҷикистон 60 нусха китоби электронӣ ва аз Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон 2 адад ҷилда ба маҳзани Медиатека ворид гардидааст.

Медиатекаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли сипаришуда дар шабакаи иҷтимоии YouTube саҳифаи худро бо номи Mediateka_president_TJ ҷаъол намудааст. Бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 августи соли 2022 №423 “Дар бораи номгӯйи гирандагони нусхаҳои ҳатмии ройгони ҳуҷҷатҳо” Медиатека ба сифати гирандаи ройгони нусхаҳои ҳатмии ҳуҷҷатҳо қабул карда шудааст.

Аз ҷониби кормандони Медиатека инчунин дастури библиографии “Инъикоси симои Эмомалӣ Раҳмон дар рӯзномаи Ҷумҳурият” таҳия гардидааст.

Кормандони Медиатека барои таҳияи дастури электронии библиографии “Корномаҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон” 149 мавод, барои ташкили “Ҳазинаи ҷопӣ ва электронии маводи мусаббати

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон” 67 мавод ва барои дастури “Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон – эҳёгари ҳунарҳои мардумӣ” 316 мавод ҷамъоварӣ намудаанд.

Ҷиҳати татбиқи лоиҳаи «Бунёди маводи мусаббати Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2022-2024» аз оғози соли 2022 корҳои омодагӣ ба роҳ монда шуда, дар ин давра Нақшаи кории лоиҳа, нақшаҳои инфиродии иҷрокунандагони лоиҳа, таҳияи дигар ҳуҷҷатҳо барои иҷрои гурӯҳи корӣ тасдиқ ва мавриди истифода қарор дода шуда, корҳо дар доираи лоиҳаи мазкур идома доранд.

6. ТАКМИЛИ ИХТИСОС

Яке аз самтҳои асосии фаъолияти Китобхона дар баробари коркард ва таъбу наشري асарҳои марбут ба таърихи миллат, дастурҳои методиву феҳристномаҳо ин такмили ихтисоси китобдорони Китобхонаи миллий ва китобдорони ҷумҳурӣ ва роҳандозии курсҳои гуногуни омӯзишӣ мебошад. Дар ин замина Китобхона ҳамасола курсҳои кӯтоҳмуддати такмили ихтисосро доир менамояд.

Кормандони **Маркази таҳсилот ва иноватсияҳои китобдорӣ** дар соли ҳисоботӣ **104** нафар корманди Китобхонаро дар панҷ марҳала ба курси бозомӯзии барномаи “ALEPH” дар ҳаҷми 36-соатӣ фаро гирифтанд. Инчунин, дар курси кӯтоҳмуддат сардорони шӯъбаҳо, мудирони бахш ва муовинони онҳо ба омӯзиши тарзи дурусти ҳуҷҷатгузорӣ ҷалб карда шуданд.

Бо мақсади татбиқи сиёсати давлатӣ доир ба ҳифзи таъриху тамаддуни миллий ва омӯзиши сабақҳои таърихӣ бо ҷалби олимону мутахассисони соҳа силсилаи дарсҳои омӯзиши таърихи халқи тоҷик аз

рӯйи асари безаволи Аллома Бобоҷон Ғафуров “Тоҷикон” ба роҳ монда шуданд.

Соли 2022-ум **292** нафар таҷрибаомӯз аз Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода, Донишгоҳи славянии Тоҷикистону Россия, Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода, Литсейи касбии техникаи саноати нассочии шаҳри Душанбе ва Мактаби байналмилалӣ “Кантакт” дар марказҳо ва шӯъбаҳои гуногуни Китобхона ба таҷрибаомӯзӣ фаро гирифта шуданд.

Ҳамчунин, кормандони Марказ чиҳати расонидани ёрии амалии методӣ ба китобхонаҳои шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, аз ҷумла ба шаҳрҳои Турсунзода, Ҳисор, ноҳияҳои Шаҳринав, Шаҳритус, Қубодиён, Носири Хисрав, Рашт, Тоҷикобод, Нуробод, Лахш ва Сангвор сафарҳои хидматӣ анҷом доданд.

Маркази таҳсилот ва иноватсияҳои китобдорӣ Китобхона дар асоси нақша-чорабиниҳои тарҳрезинамуда, ба китобхонаҳои шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ ёрии амалии методӣ расонида истодааст, ки ин таҷриба барои беҳтар намудани фаъолияти китобхонаҳои ҷумҳурӣ ва тақмили донишҳои касбии китобдорони мамлакат такони ҷиддӣ мебахшад.

7. ХИЗМАТРАСОНӢ БА ХОНАНДАГОН

Таҳлили фаъолияти бахши бақайдгирӣ нишон дод, ки аз оғози фаъолият то ба имрӯз **258887** нафар узви Китобхонаи миллии шудаанд.

Дар соли 2022 ба узвияти Китобхона **16743** нафар қабул карда шудааст, ки нисбат ба соли 2021-ум **2291** нафар камтар мебошад. Аз ҷумла:

№	НОМИ МУАССИСАИ ТАЪЛИМӢ	ШУМОРА
1	Донишгоҳи миллии Тоҷикистон	1621
2	Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино	1304
3	Донишгоҳи омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни	1842
4	Донишгоҳи технологии Тоҷикистон	355
5	Донишгоҳи техникийи Тоҷикистон ба номи М. Осимӣ	606
6	Донишгоҳи славянии Русия ва Тоҷикистон	569
7	Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншо Шохтемур	1349
8	Донишкадаи соҳибкорӣ ва хизмати Тоҷикистон	260
9	Донишгоҳи давлатии молия ва иқтисоди Тоҷикистон	737
10	Донишкадаи давлатии забонҳои Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода	366
11	Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Хисрав	320
12	Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон	201
13	Филиали Донишгоҳи Москва дар Тоҷикистон (МГУ)	104
14	Донишкадаи санъати тасвирӣ ва дизайни Тоҷикистон	155
15	Донишкадаи исломии Тоҷикистон ба номи Имоми Аъзам Абӯҳанифа	92
16	Донишкадаи тарбияи ҷисмонии Тоҷикистон ба	106

	номи С. Раҳимов	
17	Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи М. Турсунзода	198
18	Донишкадаи ғайридавлатии тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон	331
19	Филиали донишкадаи энергетикаии Москва дар шаҳри Душанбе	25
20	Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон	4
21	Академияи Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон	456
22	Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон	138
23	Хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ	2710
24	Хонандагони литсей ва гимназияҳо	723
25	Хонандагони коллеҷҳо	813
26	Кормандони вазорату идораҳои давлатӣ	20
27	Шахсони имконияташон маҳдуд	152
28	Шаҳрвандони хориҷӣ	92
29	Хонандагони муқаррарӣ	1094

Ба толорҳои шӯбаи хизматрасонӣ ба истифодабарандагон, ки фарогири толори хониш, толори тиб ва табиатшиносӣ, толори ҳуқуқ ва фалсафа ва толори “Фурӯғи субҳи доной...” мебошад дар соли 2022, **97366** нафар хонанда ташриф оварда, ба онҳо ҷиҳати дастрас намудани **115014** нусха адабиёт хизмат расонида шудааст, ки ин шумора дар

муқоиса ба соли гузашта **10580** нафар хонанда ва **2891** нусха китоб кам мебошад.

Аз нишондиҳандаҳои омории шубаҳои хизматрасони Китобхона маълум мешавад, ки шумораи умумии хонандагон ва диҳиши адабиёт дар соли 2022-ум **223489** нафар хонанда ва **240598** нусха китоб ва **10075** адад маводи электрониро ташкил медиҳад, ки ин шумора дар муқоиса ба соли 2021-ум **35289** нафар хонанда ва **90893** нусха китоб кам мебошад.

Мавриди зикр аст, ки дар асоси дастуру супоришҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар донишгоҳу донишкадаҳо, вазорату идораҳо ва ташкилоту муассисаҳои ҷумҳурӣ шумораи китобхонаҳо зиёд гардида, ин омил ба омори ташрифи хонанда ва диҳиши адабиёт дар Китобхонаи миллӣ таъсири худро расонида истодааст. Инчунин, Китобхонаи миллӣ дар асоси дархости муассисаҳои олии таълимӣ ва ташкилоту муассисаҳо шакли электронии китобхоро тақдим намуда истодааст, ки ин раванд дар таъмини истифодабарандагон бо маводи хониш дар муассисаҳои таълимӣ ва коҳиши ташрифи хонанда ва диҳиши адабиёт дар Китобхонаи миллӣ таъсири қобили таваҷҷуҳ расонида истодааст. Мавриди зикр аст, ки дар соли 2022 ба китобхонаҳои вазорату идораҳо ва донишгоҳу донишкадаҳо **72500** нусхаи китоби электронӣ тақдим карда шудааст.

Бо мақсади хизматрасонии саривақтӣ ва босифат ба хонандагон кормандони шубаи **матбуоти даврӣ** дар соли 2022, **13** номгӯй ва **404** бастаи нашрияҳои “Ҷумҳурият”, “Садои мардум”, “Тоҷикистон”, “Ҷавонони Тоҷикистон”, “Минбари халқ”, “Адабиёт ва санъат”,

“Омӯзгор”, “Овози тоҷик”, “Народная газета”, “Халқ овозӣ”, “Паёми Душанбе”, “Овози тоҷик” ва “Фараж”-ро барои муқовабандӣ омода намуда, сипас барои истифода ба фонди шуъба интиқол додаанд.

Бо мақсади қонеъ намудани талаботи рӯзмарраи хонандагон бо рӯзномаҳои тозанаشر соли 2022 ба шуъбаи матбуоти даврӣ **70** номгӯи рӯзномаҳои тоҷикӣ, русӣ ва ўзбекӣ ворид шуданд. Дар соли ҳисоботӣ ба фонди шуъба **10313** шумораи рӯзномаву маҷаллаҳо бо забони тоҷикию русӣ ва ўзбекӣ ворид шудааст, ки аз ин теъдод **8662** шумораро рӯзномаҳои ҳатмӣ-обунавӣ ва **1651** шумораро маҷаллаҳо ташкил медиҳанд.

Шуъбаи абонементи байникитобхонавӣ ва таҳвили ҳуҷҷатҳои электронӣ дар асоси ҳамкорӣ бо китобхонаҳои вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои тобеи марказ ба воситаи абонементи байни китобхонаҳо **61** нусха китоб ба вилояти Хатлон ва **53** нусха ба ноҳияҳои тобеи марказ ирсол кардааст.

Аз ҷониби кормандони **шуъбаи адабиёт доир ба фарҳанг ва ҳунар 3** номгӯй аз дастури “Адабиёт оид ба фарҳанг ва ҳунари Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои солҳои 2019, 2020 ва 2021 таҳия гардида буданд, соли 2022 аз чоп баромаданд.

Кормандони **шуъбаи маълумотдиҳӣ-библиографӣ** низ дар соли ҳисоботӣ дастури библиографии “**Тимур Зульфикаров: поет, прозаик, драматург, публицист, бард**”-ро омода намуданд, ки он аз чоп баромад.

Бо мақсади ғанӣ гардонидани фонди толори академикон дар соли ҳисоботӣ аз ҷониби донишмандони соҳаҳои гуногун аз ҷумла,

Кароматулло Олимов **99** нусха, С. Додихудо **1517**, Нусратулло Махсум **82** нусха, Ч. Назриев **2** нусха, Файзулло Шарифзода **10** нусха, А. Раҳмонзода **16** нусха, Б. Камолиддинов **3** нусха, Ғ. Ҷураев **10** нусха, Р. Раҳимзода **4** нусха, И. Умарзода **31** нусха, С. Облуқолов **517** нусха, К.А. Абдулов **601** нусха ва Р. Бобоев **1** нусха ва дигарон дар маҷмуъ, ба миқдори **3886** нусха китоб ва дигар маводи ҷопӣ ба шӯъбаи рисолаҳои илмӣ тухфа гардидааст.

Мавриди зикр аст, ки дар соли 2022 ғӯшаи **6** нафар донишманди шинохтаи ҷумҳурӣ аз ҷумла, академики АМИТ доктори илмҳои фалсафа, профессор Олимов Кароматулло, узви вобастаи АМИТ доктори илмҳои филология, профессор Д. Саймиддинов ва доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор О. Қ. Сангинов, Қаҳрамони халқи тоҷик Нусратулло Махсум, академик А.А. Раҳмонзода, доктори илмҳои таърих, профессор К.А. Абдулов дар «Толори кормандони илм» ташкил карда шудааст, ки айна ҳол барои хонандагон дастрас мебошад.

8. РОБИТАҲОИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ КИТОБХОНА

Китобхона дар доираи мубодилаи байналмилалӣ китоб бо китобхонаҳои мухталифи мамлакатҳои хориҷӣ ҳамкорӣ намуда, бо китобхонаҳои **28** давлати ҷаҳон додугирифт дорад. Байни Китобхонаи миллӣ ва **16** китобхонаи хориҷӣ ёддошти тафохуми ҳамкорӣ амал мекунад.

Шӯъбаи **робитаҳои байналмилалӣ** дар соли 2022 ҳамкориҳои байналмилалӣ дар сатҳи хуб ба роҳ монда, ташриф ва вохӯрии сафири фавқулода ва мухтори Ҷумҳурии Белорус дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Виктор Александрович Данисенко, сафири фавқулода ва

мухтори Ҷумҳурии Туркия дар Тоҷикистон Эмре Зеки Карагёл, сафири фавқулода ва мухтори Ҷумҳурии Корея Квон Донг Сок, сафири фавқулода ва мухтори Ҷумҳурии Индонезия Муҳаммад Фачрул Раҳмон, сафири фавқулода ва мухтори Подшоҳии Арабистони Саудӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Валид ибни Абдураҳмон Ар-Решайдон, инчунин, мушовири сафири Подшоҳии Тайланд хонум Оратай Пхубунлап Гунасийлан ва Вонгсакорн Чайчана, мушовири фонди китобхонаи шайх Муҳаммад ибни Рошиди шаҳри Дубай Давид Гералд Хирсч, мудирӣ шабакаи ҷаҳонии дипломатӣ Дарвеш Аҳмад Ал-Шибонӣ, нависандаи эронӣ Маъсума Яздонӣ ва Бруно де Николаро ташкил ва баргузор намудааст.

Ҳамчунин, дар ин сол се санади ҳамкорӣ, аз қабели Ёддошти тафҳуми ҳамкорӣ байни Муассисаи давлатии “Китобхонаи миллӣ” ва Маркази мероси хаттии назди раёсати Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон бо Бойгонии миллии Ҷумҳурии арабии Миср, Ёлломиаи ҳамкорӣ байни Муассисаи давлатии “Китобхонаи миллӣ” ва Муассисаи давлатии бучавии фарҳанги “Китобхонаи илмии вилоятии Калининград” ва Ёддошти тафҳуми ҳамкорӣ байни Муассисаи давлатии “Китобхонаи миллӣ” ва Китобхонаи миллии Арманистон ба имзо расида, лоиҳаи чанде аз санадҳои ҳамкориӣ дигарро низ таҳия намудааст, ки дар баррасии тарафайн қарор доранд. Аз ҷумла:

1. Лоиҳаи Ёддошти тафҳуми ҳамкорӣ байни Китобхонаи миллӣ ва Сарраёсати кулли Китобхонаҳо ва нашрияҳои Вазорати фарҳанг ва сайёҳии Ҷумҳурии Туркия;

2. Созишномаи ҳамкорӣ дар соҳаи фаъолияти таҳқиқотӣ-илмӣ, илмию ташкилӣ, фарҳангӣ ва табодули таҷриба дар заминаи технологияҳои китобдорӣ миёни Муассисаи давлатии “Китобхонаи милли” ва Муассисаи давлатии илмии бучавии федералии китобхонаи оммавӣ, илмӣ-техникии шуъбаи Академияи илмҳои Россия дар минтақаи Сибир;

3. Ёддошти хусни тафоҳум миёни Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҳукумати Малайзия оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи китобдорӣ ва идоракунии иттилоот;

4. Ёддошти тафоҳуми ҳамкорӣ миёни Муассисаи давлатии “Китобхонаи милли” ва Созмони аснод ва Китобхонаи миллии Эрон;

5. Ёддошти тафоҳуми ҳамкорӣ миёни Муассисаи давлатии “Китобхонаи милли” ва Китобхонаи Искандарияи Ҷумҳурии арабии Миср.

9. ЧОРАБИНИҲОИ ФАРҲАНГӢ ДАР КИТОБХОНА

Соли 2022 дар Китобхонаи милли аз ҷониби бахшу шуъбаҳои Китобхона 67 чорабинӣ ва аз тарафи вазорату идораҳои ҷумҳурӣ 74 чорабинӣ доир гардидааст. Дар умум, дар ин сол 141 адад чорабинӣ баргузор гардидааст, ки дар муқоиса ба соли 2021-ум 17 адад зиёд мебошад.

Соли 2022 кормандони шуъбаи тарғиб ва барномаҳои фарҳангӣ ба 767 гурӯҳ меҳмонони дохиливу хориҷӣ ва донишҷӯёну мактаббачагон саёҳат (экскурсия) гузарониданд, ки дар маҷмӯъ, 9191 нафар меҳмонон бо шароит ва имконоти хизматрасонии Китобхонаи милли шинос гардиданд.

Соли 2022 шуъбаи мазкур дар асоси ҳамкорӣ бо шабакаҳои телевизионӣ ва радиои кишвар чиҳати сабти барномаҳо ва инъикоси маҳфилу чорабиниҳо ҳамкориро хуб ба роҳ монда, дар натиҷа барои сабти 165 барнома мусоидат намудаанд.

Шуъбаи менеҷмент ва маркетинг дар соли сипаришуда баҳри ҷалби бештари хонандагон ба курсҳои кӯтоҳмуддати омӯзиши забонҳои хориҷӣ ҳаматарафа чораҷӯӣ намуда, хоҳишмандонро рӯйхат ва ба онҳо оид ба курсҳо маълумоти заруриро пешкаш намуданд. Дар соли 2022-юм 5 нафар курси забони чинӣ, 141 нафар забони корейгӣ, 16 нафар забони русӣ, 8 нафар забони англисӣ ва 20 нафар забони олмониرو хатм карданд.

Бо ҳидоятҳои бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баргузори Озмуни ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” анъана гардидааст. Соли 2022 ин озмун бо мақсади таҷлили сазовор аз ҷашни 31-умин солгарди Истиқлолияти давлатии мамлакат баргузор гардид. Китобхонаи миллӣ ба сифати яке аз мутасаддиёни баргузорию озмуни мазкур барои омода кардани ҷойи баргузорию озмун дар даври ҷоруми он (даври ҷамъбасти) корҳои муайянро ба анҷом расонид.

Дар Китобхонаи миллӣ Ситоди озмуни ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” ташкил карда шуда, барои роҳнамоии довталабони озмун мунтазам ҷаъолият менамояд. Алалхусус, барои осону мукамал дастраси довталабон гардонидан асарҳои адибоне, ки барои аз худ кардан ва хондан дар озмун тавсия дода шудааст, дар Китобхонаи миллӣ толори махсус бо номи “Фурӯғи субҳи доноӣ...”

ташкил карда шуда, шакли электронии онҳо дар ҳомилҳои электронӣ CD-ҳо ҷой карда шудаанд.

Роҳбарият ва кормандони Китобхона ҷиҳати ташвиқу тарғиби ҳамаҷонибаи Озмуни ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” бо шабакаҳои телевизиониву радиой, матбуоти даврӣ ва сомонаи Китобхона ҳамкорӣ ва фаъолияти пурсамар доранд.

Натиҷаҳои фаъолияти кормандони Китобхона вобаста ба иштирок дар озмунҳо ва чорабиниҳои сиёсӣ-фарҳангӣ дар соли 2022 назаррас мебошад. Аз ҷумла, 2 нафар корманди Китобхона Дониёрова Шаҳноза муовини сардори шӯбаи адабиёти кӯдакон ва наврасон ва Толибова Назира сардори шӯбаи мазкур дар даври ниҳоии Озмуни ҷумҳуриявии “Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст” аз рӯйи номинатсияи адабиёти кӯдакону наврасон ва осори шиғоҳӣ сазовори ҷойҳои II ва III гардиданд. Инчунин, Даниярова Насиба муовини сардори шӯбаи илмӣ-методӣ ва таҳқиқотӣ дар Озмуни ҷумҳуриявии “Китобдор, китобхона ва китобхонаи шахсии сол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” сазовори ҷойи I дар баҳши “Китобдори сол” гардид.

Аз 2 то 9 апрели соли 2022 бо ибтиқори Китобхонаи давлатии бачагонаи ҷумҳуриявии ба номи Мирсаид Миршакар, Фестивали ҷумҳуриявии “Ҳафтаи китоби кӯдакон ва наврасони Тоҷикистон” баргузор гардид. Шӯбаи адабиёти кӯдакон ва наврасони Китобхонаи миллий дар доираи ин фестивал намоиши китобӣ ва маҳфили “Сӯҳбат бо адиб” бо иштироки адиби бачагона Абдусаттори Раҳмон ташкил ва баргузор намуда, шӯбаи мазкур дар баҳши “Китобхонаи беҳтарин” сазовори ҷойи II гардид.

Сомонаи расмии Китобхонаи милли тавассути домени www.kmt.tj бо ду забон тоҷикӣ ва русӣ фаъолият намуда, аз чараёни чорабиниҳои гуногуни Китобхона ҳамарӯза хабару гузоришҳоро нашр менамояд. Сомонаи Китобхона инчунин, оид ба сиёсати фарҳангии кишвар, дастовардҳои илмӣ-фарҳангии мамлакат, муаррифии китобҳои тозанаشر, зодрузи адибон ва шахсиятҳои фарҳангии кишвар мақолаҳои илмию оммавиरो таҳия ва пешкаш менамояд. Соли 2022 дар сомонаи Китобхона бо забони тоҷикӣ ва русӣ, дар умум **959** мавод интишор ёфтааст.

Мавриди зикр аст, ки Китобхонаи милли дар шабакаҳои иҷтимоии YouTube, Telegram ва Facebook саҳифаҳои расмии худро бо номи “Китобхонаи миллии Тоҷикистон” ташкил кардааст, ки фаъолият ва дастовардҳои ҳаррӯзаи Китобхона ва ҳаёти фарҳангии кишварро инъикос менамоянд. Ҳамзамон, дар шабакаи Facebook гурӯҳи “Китобдор” низ фаъл мебошад, ки инъикоскунандаи фаъолияти ҳаррӯзаи китобдорон мебошад.

ФАЪОЛИЯТИ МАҲФИЛҲОИ ФАРҲАНГӢ ДАР КИТОБХОНА

Китобхонаи милли ҳамчун муассисаи илмӣ-фарҳангии кишвар дар баргузориҳои чорабиниҳои гуногуни фарҳангӣ-сиёсӣ нақши муҳим бозида, яке аз маконҳои асосии баргузориҳои чорабиниҳои сатҳи баланди ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ба ҳисоб меравад. Ҳамасола аз ҷониби бахшу шубҳаҳои Китобхона вобаста ба ҷашну санаҳои гуногун чорабинӣ ва маҳфилҳои мухталифи илмӣ-фарҳангӣ доир мегарданд, ки барои баланд бардоштани сатҳи маънавияти ҷомеа таъсири амиқ мерасонанд.

Чорабиниҳое, ки соли 2022 аз тарафи марказ, шуъба ва бахшҳои Китобхона баргузор гардиданд:

Мизи мудаввар таҳти унвони “Сада муждаи нахусти баҳор аст”, маҳфили “Дар суҳбати адиб” бо иштироки шахсиятҳои маъруф – 7 маротиба, чорабиниҳои фарҳангӣ-фароғатӣ бахшида ба 29-солагии таъсисёбии Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон зери унвони “Артиши миллӣ – сипари боэътимоди давлат ва миллат”, “Модар олиҳаи зиндагӣ ва фариштаи заминӣ”, “Наврӯз – эҳёгари анъанаҳои миллӣ ва таблиғгари ҳунарҳои мардумӣ”, Конфронси ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ бахшида ба 110-солагии рӯзномаи Бухорои Шариф таҳти унвони “Бухорои Шариф - сароғози мактаби рӯзноманигории миллати тоҷик”, маҳфилҳои “Ганҷи сухан” – 2 маротиба, “Равшандилон”, “Дастони моҳир” – 7 маротиба, “Ҳаёти солим” – 3 маротиба, маҳфили адибони наврас “МАН”, “Беҳтар аз дӯст”, маҳфили доимии “Ҳамешабаҳор” зери роҳбарии адиби шинохта Хайрандеш, “Нақши китобхона дар ҳифз ва тарғиби мероси маънавии ниёгон”, маҳфили “Тоҷикшиносӣ” зери унвони “Забони миллат – ҳастии миллат”, “Ёдгори зиндаи тамаддуни тоҷикон”, “Саҳми Ғаффор Ҷӯраев дар рушди забоншиносии тоҷик”, “Фарҳанг ва маърифати оиладорӣ”, “Омӯзиши фанҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар муассисаҳои таълимии мамлакат: вазъ ва дурнамо”, “Саҳми зан дар дифои марзу буми кишвар”, “Нашъамандӣ - хатар барои оила ва ҷомеа”, “Сипаҳсолоре дар илми забоншиносӣ”, “Ваҳдати миллии тоҷикон – намунаи дурахшони ошти халқҳои дар ҳоли низоъ”, “60-рӯзи таътил дар китобхона”, “Нақши академик Файзулло Шарифзода дар рушди педагогикаи

миллӣ”, рӯнамоии дастури “Муъмин Қаноат: китобномаи шарҳиҳолӣ”, “Медиатека – ганчина ва бойгонии нодири миллат”, “Ин ҷаҳонро нигар бо чашми хирад”, “Нақши ҷавонон дар даврони соҳибистиқлолӣ: дастовард ва дурнамо”, “Солонаи Рӯдакӣ”, семинари омӯзишии “Этика ва эстетикаи касбӣ”, рӯнамоии лоиҳаи ширкати “IDLOGIC”, тантанаи рӯзи “Истиқлоли давлатӣ”, рӯнамоии романи “Хирс”-и Маҷид Салим, таҷлили “Рӯзи китоб”, Конференсияи байналмилалии илмӣ-амалии “Мавлоно – муршиди ваҳдат ва гуфтугӯи тамаддунҳо”, “Омад хучаста Меҳргон”, “Иҷлосияи тақдирсоз – заминаи рушди босуботи кишвар”, “Парчам - рамзи давлатдорӣ миллӣ”, “Мо ба озмун тайёрем”, “Вазъият ва дурнамои бахши китобҳои нодири китобхонаҳо дар ҷаҳони муосири иттилотӣ”, “Дарси устод-шогирд” – бо иштироки меҳмонон аз Москва, “Меҳмонсарои адабӣ: адабиёти муосири Русия барои бачаҳо”, “Шинохти фалак – шинохти миллат аст”, “Тоҷикистон – сарзамини ҳунармандон ва ҷаҳонгардон”, “Асои сафед”, “Устоди аввалини мову Шумо” ба муносибати солрӯзи академик Маҳмадулло Лутфуллоев, “Қонун ва масъулият”, рӯнамоии китоби “Ормони миллат: Роғун – бузургтарин сарбанди асри нав (фехристи адабиёт)”, ҷамъбасти озмуни “Тоҷикистон-Русия дар оинаи китобхонаҳо”, рӯнамоии дастури “Шаҳрияи Аҳтамзод: маҷмӯаи мақолаҳо ва китобномаи шарҳиҳолӣ”, “Рӯзи байналмилалии маъҷубон” ва ғайра баргузор гардиданд.

Мавриди зикри хос аст, ки Китобхонаи миллӣ дар ҳамкорӣ бо Ҷамъияти дӯстӣ ва фарҳангии Тоҷикистон бо кишварҳои хориҷӣ санаи 27-уми сентябри соли 2022 ба муносибати 815-солагии Мавлоно Ҷалолуддини Балхӣ Конференсияи байналмилалии илмӣ-амалӣ таҳти

унвони “Мавлоно – муршиди ваҳдат ва гуфтугӯи тамаддунҳо”-ро баргузор намуд, ки дар он донишмандону пажухишгарон аз кишварҳои Россия, Австрия, Индонезия, Малайзия, Олмон, Ҷумҳуриҳои Ҳиндустон, Қазоқистон, Узбекистон, Озарбойҷон ва Ҷумҳурии Ислонд ба таври ҳузурӣ ва маҷозӣ ширкат намуданд. Инчунин, намояндагони вазорату идораҳо ва чанде аз сафоратхонаҳои кишварҳои хориҷӣ дар шаҳри Душанбе дар ин конференсия иштирок доштанд. Шояд зикр аст, ки маърузаву мақолаҳои иштирокчиён дар шакли маҷмӯаи мақолаҳо дар ҳаҷми **543** саҳифа аз чоп баромад.

10. ҶАЪОЛИЯТИ ШУЪБАҲОИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИКӢ, КОММУНАЛӢ ВА ҲОҶАГӢ

Кормандони шуъбаҳои истифодабарии техникӣ ва хизматрасонии коммуналӣ, ҳоҷагӣ, ҳадамоти барқиву техникӣ новобаста аз баъзе мушкилоти мавҷуда тавонистанд, ки вазъи соҳибкориро дар Китобхона нигоҳдоранд ва барои ҷаъолияти ҳубу пайвасти дигар бахшу шуъбаҳои Китобхона шароити заруриро фароҳам оваранд.

Тибқи нақшаи ободонӣ қорҳои барқарорсозӣ, нигоҳдорани ҳолати сохтмони бино, ҳашару шанбегиҳо, кабудизоркунӣ ва ободонии боғи гирду атрофи Китобхона мунтазам ба роҳ монда шуданд.

ҶАЪОЛИЯТИ ШУЪБАИ АВТОМАТИКУНОНИИ РАВАНДИ КИТОБДОРӢ-ИТТИЛООТӢ

Аз ҷониби кормандони шуъбаи автоматикунонии раванди китобдорӣ-иттилоотӣ шумораи китобҳои электронии Китобхонаи

миллии электронии Тоҷикистон бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ ба **329800** нусха расонида шудааст.

Аз ҷониби кормандони гурӯҳи нусхабардорӣ ба миқдори **1280** нусха китоб дар ҳаҷми **345600** саҳифа нусхабардорӣ, коркард ва ба формати PDF гардонида шудааст. Инчунин, дар асоси дархости хонандагон **9962** саҳифа нусхабардорӣ ва дастрас гардонида шудааст.

Тибқи омили веб-барномаи Китобхонаи электронии миллии Тоҷикистон дар соли сипаришуда **330** нафар хонанда сабти ном шуда, **149 000** хонандаи маҷозӣ аз веб-барномаи мазкур истифода намудааст. Инчунин, тибқи мактуб ва дархост ба як қатор сохторҳои давлатӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ зиёда аз **72500** нусхаи электронии китоб ва маводи таълимӣ дода шудааст.

ХИЗМАТРАСОНИҲОИ ИҶТИМОИИ КИТОБХОНА

Китобхонаи миллий дар баробари хизматрасонӣ ба хонандагон, таҳияи дастурҳои методӣю нашри китобҳо, инчунин барои дастгирии иҷтимоии кормандони Китобхона ва шахсони алоҳида корҳои зиёдеро ба анҷом мерасонад.

Ҷаъолияти Кумитаи иттифоқи касабаи кормандони Китобхона. Дар соли сипаришуда Кумитаи иттифоқи касабаи кормандон дар доираи имконият кормандони Китобхонаро мавриди дастгирӣ ва ғамхорӣ қарор додааст. Аз ҷумла, ба **10** нафар корманде, ки ба нафақа баромаданд, тухфаи хотиравӣ тақдим гардида, бонувони Китобхона ба муносибати рӯзи “Модар” бо тухфаҳои идона ба маблағи умумии **20400** сомонӣ қардонӣ гардиданд. Дар арафаи Ҷашни байналмилалӣ Наврӯз барои кормандон ба маблағи умумии **8900**

сомонӣ дастархони идона ораста шуд. Дар арафаи иди саиди Фитр ва Қурбон ба маблағи **34150** сомонӣ маводи ғизоӣ харидорӣ ва кумак расонида шудааст. Дар соли ҳисоботӣ тамоми кормандони Китобхона ба истироҳати якрӯза ба мавзеи “Дараи Ромит” сафарбар карда шуданд, ки дар ин тадбир аз ҷониби иттифоқи касаба, дар умум **17065** сомонӣ масраф гардидаст. Ҳамчунин, дар пайравӣ аз сиёсати хайрхоҳонаи Сарвари давлат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҷиҳати дастгирии یتимону бепарасторон аз ҳисоби маблағҳои Кумитаи иттифоқи касаба ба миқдори **5935** сомонӣ ба Интернати давлатии наздимақтабии Кангурти ноҳияи Темурмалик кумаки молиявӣ расонида шудааст. Инчунин, бо мақсади расонидани кумаки молиявӣ ба кормандони ниёзманди Китобхона дар соли 2022-юм ба **40** нафар ба маблағи **15260** сомонӣ кумак расонида шудааст. Дар арафаи соли нави 2023 дар ҳаҷми **46500** сомонӣ тухфаи солинавӣ ба тамоми кормандони Китобхона ва **30** нафар тарбиятгирандагони Муассисаи таълимӣ-истеҳсолии нобиниёни шаҳри Душанбе тақдим карда шудааст.

Инчунин, аз ҷониби кормандони Китобхона дар арафаи идҳои мазкур, ба кормандони ниёзманди Муассиса, дар умум, ба маблағи **12252** сомонӣ маводи аввалияи ғизоӣ кумак расонида шудааст.

Бо ташаббуси шуъбаи хизматрасонӣ ба шахсони имконияташон маҳдуд ва шарикони доимӣ дар соли сипаришуда ба муносибати Ҷашни байналмилалӣ “Наврӯз” **250** нафар ва дар арафаи моҳи шарифи Рамазон **200** нафар хонандагони шуъба бо хӯроки якдафъаина таъмин карда шуданд.

Шӯрои бонувони Китобхона низ дар мавриди баргузори семинару машваратҳо ва корҳои фаҳмондадиҳӣ фаъолияти назаррас дошта, дар соли сипаришуда бо иштироки коршиносони соҳа мизҳои мудавварро таҳти унвони “Саҳми зан дар дифои марзу буми кишвар”, “Фарҳанг ва маърифати оиладорӣ”, “Нашъамандӣ – хатар барои оила ва ҷомеа” ва “Қонун ва масъулият” баргузор намудааст. Оид ба риояи талаботи интизоми меҳнат дар миёни бонувони Китобхона пайваста корҳои таблиғотӣ-ташвиқотӣ гузаронидааст.

Мавримди зикр аст, ки **2** нафар бонуи фаъоли Китобхона дар маҷаллаи “Бонувони Тоҷикистон” муаррифӣ шуда, Шерхонова Манижа барои навиштани мақолаи “Майдондорӣ”-и бо диплом ва мукофоти маҷаллаи “Бонувони Тоҷикистон” қадрдонӣ шудааст. Дар ин баробар **30** нафар бонуи Муаасиса бо “Ифтихорнома” ва “Сипоснома”-и Китобхонаи милли, **6** нафар бо “Ифтихорнома”-и ХХДТ, **10** нафар бо “Ифтихорнома”-и Кумитаи кор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва **2** нафар бо “Ифтихорнома”-и Кумитаи кор бо ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қадрдонӣ шудаанд.

Ҳамчунин, **25** нафар бонуи фаъоли Китобхона давоми 3 рӯз дар курси “Зан-сарвар” дар мавзуи “Сиёсати гендерӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб гардида, бо “Гувоҳнома” сарфароз гардонида шуданд.

Аз натиҷаи фаъолияти **Комиссияи ҷамъиятии танзими анъана ва ҷашну маросим** дар Китобхонаи милли бармеояд, ки кормандони

Китобхона талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”-ро ба таври ҳатмӣ риоя намуда, дар баргузориҳои ҷашну маърақаҳо нишондоди қонуни мазкурро сармашқи кори ҳеш қарор медиҳанд. Дар соли 2022, 40 нафар корманди Китобхона маърақаҳои хурсандӣ ва азодории худро доир намуданд, ки дар раванди ташкилу баргузориҳои онҳо талаботи қонуни зикршуда риоя гардидааст.

НИШОНДИҲАНДАҲОИ АСОСӢ

№	Нишондиҳанда	Воҳид	Соли 2022	Соли 2021	Фарқият
1.	Шумораи умумии аъзои Китобхона	нафар	258887	239520	19367
2.	Шумораи аъзои нав	нафар	16743	19034	2291 кам
3.	Шумораи ташрифи хонандагон ба толорҳои хизматрасонӣ	нафар	223489	258778	35289 кам
4.	Шумораи адабиёту маводи аз ҷониби хонандагони толорҳо истифодашуда	нусха	240598	331491	90893 кам
5.	Такмили фонди адабиёт	нусха	54308	40248	14060 нусха зиёд
		сомонӣ	1148429,28	588134,63	560294,65 зиёд
6.	Афзоиши шумораи китобҳои Китобхонаи электронӣ	нусха	329800	328300	1500 зиёд

7.	Миқдори чорабиниҳо	адад	141	124	17 зиёд
8.	Шумораи саёҳатҳо (экскурсияҳо)	гурӯҳ	767	777	10 кам
		нафар	9191	6244	2947 нафар зиёд

Директор

Файзализода Ҷ. Ҳ.